

СТРАХУВАННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ РИЗИКІВ ТА ІНСТРУМЕНТ СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ ДЕРЖАВИ

Досліджено особливості розвитку страхового ринку України та можливості використання страхування як механізму фінансування ризиків і інструменту страхового захисту держави. Проаналізовано в динаміці основні показники, що свідчать про рівень розвитку страхового ринку України. Обґрунтовано заходи, спрямовані на активізацію використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави.

***Ключові слова:** ризики; страхування; страховий ринок; довгострокове страхування; показники розвитку страхування.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах характерною тенденцією розвитку кожної держави є зростання різного роду антропогенних і природних ризиків. Зокрема, суттєво зростають екологічні ризики, економічні ризики, соціальні ризики, які, за відсутності належного управління ними, можуть призвести до значних дисбалансів у функціонуванні, як окремих суб'єктів, так і держави загалом. Підвищення ризиковості в усіх сферах діяльності вимагає пошуку адекватних механізмів управління ними, спрямованих на оцінку ризиків, контроль за ними і їх фінансування. Одним з таких дієвих механізмів, виправданих практикою високо розвинутих країн, є страхування, яке ефективно забезпечує фінансування ризиків, тим самим, сприяючи розвитку суб'єктів господарювання та покращуючи соціальне забезпечення в державі. Загалом, страховий ринок є однією із важливих сфер економіки кожної країни, оскільки, з однієї сторони, він забезпечує можливість створювати захисні механізми для юридичних і фізичних осіб, а, з іншої – сприяє переміщенню капіталу (особливо це стосується ринку страхування життя).

Однак, на сьогоднішній день, страховий ринок України все ще знаходиться на стадії розвитку і не використовує у повному обсязі наявний потенціал щодо фінансування ризиків і забезпечення страхового захисту. Існують диспропорції розвитку страхування у регіональному, галузевому та інституціональному розрізі. Зазначені проблеми посилюються глобалізаційними процесами, що відбуваються у світі. Негативний вплив на вітчизняний страховий ринок здійснила і світова фінансова криза.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням окремих теоретичних та практичних аспектів функціонування страхового ринку займалися такі вчені як Базилиевич В.Д., Осадець С.С., Пікус Р.В., Гаманкова О.О., Внукова Н.М., Ткаченко Н.В., Залетов О.М та інші.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Однак існує потреба в подальшому дослідженні основних тенденцій та суперечностей розвитку страхового ринку України під впливом широкого ряду факторів та обґрунтування перспектив розвитку страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави.

Метою статті є дослідження тенденцій та суперечностей розвитку страхового ринку України та окремих його сегментів, а також можливостей використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту з метою прискорення соціально-економічного розвитку держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яку діяльність повсякчасно супроводжують різноманітні особисті і майнові ризики. З огляду на те, що останнім часом спостерігається зростання ризиковості, необхідним стає розвиток страхування як механізму фінансування ризиків.

Загалом страхування являє собою вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1]. Тобто, страхування надає впевненості усім суб'єктам у майбутньому: підприємства отримують впевненість у розвитку бізнесу навіть за несприятливих подій (страхових випадків), а фізичні особи – впевненість у підтриманні (не погіршенні) свого матеріального/фінансового становища. Отже, страховий ринок є важливим сектором економіки кожної країни, який забезпечує створення захисних механізмів шляхом фінансування різного роду ризиків для суб'єктів, що відчують потребу в страховому захисті.

Крім того, активно функціонуючий страховий ринок сприяє підвищенню соціального захисту населення через розвиток соціально орієнтованих особистих видів страхування, зокрема, таких як пенсійне та медичне страхування. Тим самим, страхування приводить до покращення соціального клімату в країні та зменшує навантаження на держа-

Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – №1 (28)

вні фінанси. Досвід зарубіжних країн у цій сфері підтверджує доцільність нагромадження і використання коштів на соціальні програми саме страховим методом.

Варто зазначити, що на страховому ринку зосереджуються значні фінансові ресурси, які можуть бути використані на інвестиційні цілі. Тобто, через страхування може відбуватися трансформація тимчасово вільних грошових коштів, що надійшли від страхувальників, в активний капітал. Як свідчить досвід розвинених країн, страхові компанії виступають крупними інвесторами, які займають лідируючі позиції на інвестиційних ринках. Особливо характерним це є для компаній зі страхування життя. Отже, страховий ринок акумулює інвестиційні ресурси, сприяє активізації інвестиційної діяльності в країні, що в кінцевому результаті приводить до соціально-економічного розвитку держави.

На сьогоднішній день вітчизняний страховий ринок ще не досить потужний і відстає у своєму розвитку як від ринків високорозвинених індустриальних країн так і від ринків деяких країн з перехідною економікою.

Розглянемо основні показники страхового ринку, що дають загальне уявлення про його розвиток на сучасному етапі та про можливість використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. Так, в Україні кількість страхових компаній станом на 31.12.12 складала 414, з них 62 - компанії зі страхування життя та 353 страхові компанії, які здійснювали ризикові види страхування. У порівнянні з 2010 роком в 2012 році загальна кількість страхових компаній зменшилася на 42 (таблиця 1).

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні в 2010–2012 рр.

Кількість страхових компаній	Роки		
	2010	2011	2012
Загальна кількість	456	442	414
в т.ч.:			
▪ Страхові компанії, що здійснюють страхування інше, ніж страхування життя	389	378	353
▪ Страхові компанії, що здійснюють страхування життя	67	64	62

Джерело: складено автором на основі [2]

Однак, незважаючи на таку велику кількість страховиків, сама сфера страхування в Україні зараз перебуває лише на стадії становлення і розвитку. Слід зазначити, що в Україні страхуванням покрито не більше 15 % страхового поля, при рівні виплат – 23,9 %, при цьому в європейських державах страхуванням покрито 70–95 % страхового поля, при рівні виплат по ризикових видах страхування 40–60 %. Такий низький рівень страхового покриття свідчить про недостатнє використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. Разом з тим страховий ринок України залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків: частка його активів у загальному обсязі активів небанківських фінансових установ склала 58 %, тобто 56,3 млрд. грн. з 96,6 млрд. грн.) [2].

Слід зазначити, що з зареєстрованих 414 страхових компаній реальний страховий захист надає лише незначна їх частина. Про це свідчить концентрація страхового ринку України, яка на сьогоднішній день є досить високою. Так, незважаючи на значну кількість страховиків, реально на ринку основну частку валових премій (77%) акумулюють перші 50 страхових компаній.

При цьому страховий ринок України характеризується невисокою капіталізацією. За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, обсяг сплачених статутних фондів страхових компаній в 2012р. складав 14 579 млн. грн., що на 149,8 млн. грн. більше порівняно з 2010 р. (14429,2 млн. грн.) [2]. Статутні фонди окремих українських страхових компаній залишаються невеликими. Це свідчить про низьку конкурентоспроможність страховиків, оскільки, за експертними оцінками, для успішної конкуренції на світовому страховому ринку статутний фонд має становити близько 50 млн. дол. США. Такого статутного фонду не має жодна українська страхова компанія, що обмежує їх здатність приймати на страхування великі ризики (чого потребує сьогодні Україна). Отже, низька місткість страхового ринку щодо прийняття ризиків не сприяє використанню страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. Крім того, останніми роками спостерігався деякий спад по основним показникам у сфері страхування (таблиця 2).

Таблиця 2

Основні показники страхового ринку України в 2010–2012 рр.

Показники	2010 р., млн.грн.	Темп приросту 2011–10 рр., %	2011 р., млн.грн.	Темп приросту 2011–10 рр., %	2012 р., млн.грн.
Валові страхові премії всього	23 081,70	-1,68	22 693,50	-5,22	21 508,20
Валові страхові премії зі страхування життя	906,50	48,53	1 346,40	-9,45	1 219,20
Валові страхові виплати	6 104,60	-20,32	4 864,00	5,90	5 151,00
Сплачені страхові премії перестрахови- кам-нерезидентам	991,30	19,31	1 182,70	9,24	1 292,00

Джерело: складено та розраховано автором на основі [2]

Як видно з таблиці 2, протягом 2010–2012 рр. страховий ринок України характеризувався істотним зменшенням обсягу загальних страхових платежів (на 2–5%) та певним зменшенням страхових виплат (у 2012 році порівняно з 2010 роком виплати зменшилися на 15,62%). При цьому протягом останніх років відбувалося зростання розміру страхових премій, переданих у перестраховання, що знову ж таки свідчить про недостатню місткість вітчизняного страхового ринку.

Щодо рівня страхових виплат, яке являє собою відношення страхових виплат до страхових премій і показує, як часто страхові компанії здійснюють страхові виплати за страховими договорами, то, як зазначалося вище, даний показник в Україні становить близько 24% (таблиця 3).

Таблиця 3

Рівень страхових виплат України в 2010–2012 рр.

Рік	Рівень страхових виплат, %	Нормативне значення, %
2010	26	Не менше 20
2011	21	
2012	24	

Джерело: складено автором на основі [2,3]

В Україні даний показник перевищує мінімальне рекомендоване значення, однак за останні роки він дещо знизився. У 2011 році він впав на 5%, що пояснюється тим, що рівень страхових виплат знизився набага-

то менше, ніж рівень страхових премій – страхові виплати зменшилися на 21% а страхові премії на 2% (таблиця 2). У 2012 році рівень страхових виплат зріс на 3 % до 24%. Це обумовлено тим, що хоча страхові премії і зменшилися, кількість страхових виплат зросла на 6% в порівнянні з попереднім роком. У високорозвинених країнах цей показник набагато вищий за норму та показує, що страхові компанії розраховуються з клієнтами за своїми зобов'язаннями.

Загалом про рівень розвитку страхування і відповідно використання його як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави свідчить показник проникнення страхування, тобто відсоток зібраних страхових премій у ВВП країни (таблиця 4).

Таблиця 4
Проникнення страхування в Україні в 2010–2012 рр.

Рік	Показник проникнення страхування, %	Нормативне значення, %
2010	2.1	8–12
2011	1.7	
2012	1.5	

Джерело: складено та розраховано автором на основі [2,3]

В Україні в 2012 році частка страхових премій по відношенню до ВВП становила 1,5 % , що на 0,2 п.п. менше порівняно з 2011 роком і на 0,6 п.п. менше порівняно з показником у 2010 році. Загалом, рівень проникнення страхування в Україні є досить низьким. Для порівняння, в Німеччині, наприклад, цей показник є вищим у 4,5 рази і у 2012 році він складав 6,8% [4], а у Японії – у 8,7 разів (у 2012 році він складав 13,03%) [5]. У відповідності до методики розрахунку рівня економічної безпеки України показник проникнення страхування повинен складати 8–12%, що на даний момент для України є недосяжним.

Іншим важливим показником, що свідчить про рівень розвитку страхування і використання його як механізму фінансування ризиків, є показник щільності страхування. Даний показник відображає ступінь поширеності страхових послуг і розраховується як кількість страхових премій на 1 особу. Дані щодо щільності страхування в Україні в 2010–2012 рр. наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Щільність страхування в Україні в 2010–2012 рр.

Рік	Показник щільності страхування, дол. США	Нормативне значення, дол. США
2010	63.17	Не менше 140
2011	62.23	
2012	59.03	

Джерело: складено та розраховано автором на основі [2,3]

Прийнято вважати, що ситуація в страховій сфері є нормальною, якщо показник щільності страхування становить 140 дол. США і більше. Якщо ж показник щільності страхування становить менше ніж 140 дол. США, це свідчить про те, що страхування належним чином не використовується як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. Отже, сума страхових премій на одну особу в країні повинна бути не менше 140 дол. США. Оскільки даний показник відображає ступінь поширеності страхових послуг, то можна сказати, що він є надзвичайно негативним в Україні (його значення є меншим у 2 рази від нормативного, а за роки досліджуваного періоду ще й постійно зменшувалося). В Японії, наприклад, показник кількості страхових премій на душу населення в період з 2010 по 2012 рр. перебував у межах 5–6 тис дол. США, що у 43 рази більше від нормативного значення [4]. Це говорить про високий ступінь використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави. В Німеччині аналогічний показник становив близько 2,65 тис дол. США [5].

Важливим показником для дослідження розвитку страхового ринку та виконання ним соціальних і інвестиційних функцій є частка довгострокового страхування в загальній сумі страхових премій в Україні (таблиця 6).

Таблиця 6

Частка довгострокового страхування в Україні в 2010–2012 рр.

Рік	Частка довгострокового страхування, %	Нормативне значення, %
2010	3.9	30
2011	5.9	
2012	5.7	

Джерело: складено та розраховано автором на основі [2,3]

Можна побачити, що довгострокове страхування, таке як наприклад страхування життя чи пенсій стає дедалі популярнішим в Україні і з кожним роком зростає приблизно на 2%. Так, частка страхування життя в загальному обсязі зібраних страхових премій зросла з 3,9 % в 2010 р. до 5,7% в 2012 р. Проте таке страхування залишається все ще на низькому рівні розвитку, порівняно з розвиненими країнами. Як бачимо, на відміну від країн з розвинутою ринковою економікою, в Україні страхування життя займає дуже малу частку, лише до 6% від загальних страхових премій. В той час, як в Японії частка довгострокового виду страхування є набагато вищою і складає в 2012 році 61.19% [4]. Така негативна ситуація у страховій сфері України є наслідком невпевненості громадян у майбутньому і втрати ними почуття соціальної перспективи, що в свою чергу робить неможливим довгострокове планування життя.

Формування ефективно діючого ринку страхування життя має важливе значення для розвитку економіки кожної держави. Саме у страхуванні життя акумулюються внутрішні ресурси суспільства, які можна спрямовувати на довгострокове інвестування національної економіки, тим самим сприяючи економічному зростанню держави. У країнах з розвинутою ринковою економікою компанії, що займаються страхуванням життя забезпечують понад 30 % інвестицій у національну економіку. Крім того, страхування життя відіграє важливу роль у забезпеченні соціальної стабільності в державі та підвищенні рівня життя її громадян. Досвід європейських держав свідчить, що розвинутий ринок страхування життя є важливим компонентом системи соціального захисту населення та дає можливість ефективно вирішувати ряд соціальних проблем, не створюючи додаткового навантаження на державний бюджет. При цьому для кожної конкретної особи страхування життя є засобом забезпечення впевненості у завтрашньому дні. Щодо України, то на сьогодні розвиток ринку страхування життя все ще знаходиться на досить низькому рівні.

Враховуючи той факт, що саме страхування життя у довгостроковій перспективі є найкращим інструментом соціальної політики будь-якої держави, а також її найпотужнішим інвестиційним каналом, необхідним є вжиття державою заходів щодо розвитку даного виду страхування в Україні, починаючи від створення сприятливих макроекономічних умов, і, закінчуючи встановленням рівноправних партнерських відносин із банками.

Важливим для України є розвиток соціально орієнтованих видів страхування. На сьогодні головна проблема соціального страхування –

незавершеність соціальної реформи, відсутність політичної волі та політичного розуміння необхідності її поглиблення та завершення. Ключовими напрямками подальшого реформування пенсійної системи України повинно стати суттєве вдосконалення солідарної системи, розширення участі населення та підвищення ефективності діяльності недержавних пенсійних фондів, запровадження накопичувальної пенсійної системи, активізація участі страхових компаній у цій сфері з урахуванням досвіду розвинутих держав світу.

У соціально-економічній політиці держави повинна приділятися значна увага розвитку добровільного медичного страхування. З цією метою можна встановити економічні стимули для роботодавців. Розвитку системи медичного страхування також буде сприяти створення уніфікованої системи класифікації медичних послуг та ціноутворення на них, а також забезпечення контролю за якістю послуг усіх медичних установ, що працюють у системі медичного страхування. З метою стимулювання активності населення у здійсненні медичного страхування доцільно проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу стосовно даного виду страхування. Поетапне вжиття зазначених заходів та поєднання зусиль органів державної влади, страхових організацій і медичних установ сприятиме розвитку медичного страхування в Україні.

Вітчизняний страховий ринок відрізняється від західного ринку тим, що в нашій країні ще в повній мірі не сформована потреба в страхових послугах. Суспільство не сприймає страхування, як інструмент захисту свого здоров'я, життя, відповідальності та майна. Однією з ключових проблем недосконалого функціонування страхового ринку є недостатній розвиток діяльності страхових посередників та низький рівень довіри до них. Інститут страхових брокерів в Україні все ще знаходиться на стадії розвитку, про що свідчать, як кількісні, так і якісні показники. Для покращення ситуації та активізації діяльності страхових брокерів необхідним є вжиття заходів, спрямованих на підвищення довіри страхувальників до брокерів, шляхом введення обов'язкового страхування професійної відповідальності останніх чи вимоги формування адекватного розміру гарантії у формі банківського депозиту. На нашу думку, для покращення ситуації у сфері страхового посередництва, необхідно, перш за все, внести зміни в чинне законодавство, привести його у відповідність з європейськими нормами. Це сприятиме активізації страхової діяльності і розвитку страхового ринку України.

Важливе значення для розвитку страхового ринку будь-якої країни має система державного регулювання та нагляду у сфері страхування. Одним із головних чинників успішного розвитку вітчизняного ринку страхування є зважене і ефективне його регулювання. Останніми роками для сектора страхування України були характерні швидкі структурні зміни і високий рівень інноваційного розвитку, що потребувало постійного удосконалення державного регулювання в даній сфері. Виходячи з зазначеного, необхідно є постійна адаптація пріоритетів державного регулювання страхового ринку України до вимог сьогодення з урахуванням очікувань майбутніх подій, визначених на основі тенденцій розвитку вітчизняного ринку страхування, та зважаючи на зарубіжний досвід у даній сфері. Удосконалення державного регулювання страхового ринку можливе шляхом впровадження пруденційного нагляду та регулювання (що базується на положеннях Solvency II), яке сприятиме забезпеченню загальної стабільності й цілісності страхового ринку, ефективному захисту інтересів споживачів та підвищенню конкурентоспроможності національних страхових компаній.

Отже, можна зробити висновок, що страховий ринок України знаходиться на стадії розвитку, а страхування достатньою мірою не використовується як механізм фінансування ризиків та інструменту страхового захисту з метою прискорення соціально-економічного розвитку держави. Однак, слід зазначити, що страховий ринок є досить перспективним та швидко розвивається. Проблема українського страхового ринку полягає у тому, що більшість людей є необізнаними у цій сфері послуг та зазвичай купують страхові поліси лише з обов'язкового страхування. Крім того, одним із негативних факторів у розвитку вітчизняного страхового ринку є слабкий розвиток довгострокового страхування, тобто страхування життя та пенсії.

Заходи, спрямовані на розвиток страхового ринку та активізацію використання страхування як механізму фінансування ризиків та інструменту страхового захисту держави, повинні стати пріоритетними в стратегії розвитку фінансових ринків України. Головними завданнями розвитку страхового ринку України, на нашу думку, повинні стати: розробка та реалізація дієвої державної політики у сфері страхування, приведення чинного законодавства у відповідність з нормами, правилами та вимогами ЄС; вдосконалення державного нагляду за страховою діяльністю; сприяння зростанню довіри населення до страхових компаній та стра-

Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – №1 (28)

хових посередників; вжиття заходів, спрямованих на розвиток довгострокового страхування та соціально орієнтованих видів страхування.

Література:

1. Закон України "Про страхування" від 07.03.1996 № 85/96 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – ст. 16 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/para0256Neo256>. – Назва з екрана.

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/smi/straxovi213.pdf>

3. Державний комітет статистики України: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

4. German insurance industry - Annual Report 2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/annual-report-2011-2012-small.pdf>

5. General insurance in Japan. – Annual Report 2012 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sonpo.or.jp/en/publication/pdf/fb2012e.pdf>

References:

1. Zakon UkraYini "Pro strahuvannya" vld 07.03.1996 № 85/96 // Vldomosti VerhovnoYi Radi UkraYini (VVR). – st. 16 [lz zmlnami ta dopovnennyami] [Elektronniy resurs] // Verhovna Rada UkraYini: [sayt]. – Rezhim dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-vr/para0256Neo256>. – Nazva z ekrana.

2. Natsionalna komlsiya, scho zdlysnuyuE derzhavne regulyuvannya u sferi rinklv finansovih poslug UkraYini: [sayt]. – Rezhim dostupu: <http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/smi/straxovi213.pdf>

3. Derzhavniy komltet statistiki UkraYini: [sayt]. – Rezhim dostupu: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

4. German insurance industry – Annual Report 2012 / [Elektroniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/annual-report-2011-2012-small.pdf>

5. General insurance in Japan. – Annual Report 2012 / [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.sonpo.or.jp/en/publication/pdf/fb2012e.pdf>

Надійшла до редакції 27.02.14

**Н. Приказюк, канд. экон. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко**

СТРАХОВАНИЕ КАК МЕХАНИЗМА ФИНАНСИРОВАНИЯ РИСКОВ И ИНСТРУМЕНТ СТРАХОВОЙ ЗАЩИТЫ ГОСУДАРСТВА

Исследованы особенности развития страхового рынка Украины и возможности использования страхования как механизма финансирования рисков и инструмента страховой защиты государства. Проанализированы в динамике основные показатели, свидетельствующие об уровне развития страхового рынка Украины. Обоснованы мероприятия, направленные на активизацию использования страхования как механизма финансирования рисков и инструмента страховой защиты государства.

Ключевые слова: *риски; страхование; страховой рынок; долгосрочное страхование; показатели развития страхования.*

**N. Prysziuk, PhD, Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University**

INSURANCE AS A RISK FINANCING MECHANISM AND THE INSTRUMENT OF STATE INSURANCE PROTECTION

It was studied that in all areas there was a growing riskiness recently, and therefore the development of insurance as a risk financing mechanism and instrument of state protection is needed. It is proved that the insurance market is an important sector of the economy of every country, which ensures the creation of protective mechanisms for entities that need insurance protection, improves social welfare through the development of social welfare insurance and accumulating investment funds, which ultimately leads to social and economic development.

The dynamics of the key indicators that show the level of development of the insurance market of Ukraine and the implementation of insurance as a risk financing mechanism and instrument if state protection were analyzed. It was found that the domestic insurance market is still not powerful enough and there are some lags in the development of markets comparing with highly industrialized countries and markets of some countries with economies in transition. And insurance can't be sufficiently used as a funding mechanism for risk and insurance protection. The activities aimed at the development of the insurance market and the implementation of insurance as a risk financing mechanism and instrument of insurance protection of the state were provided in the article.

Keywords: *risks, insurance, insurance market, long term insurance, indicators of the development of insurance.*